

**ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
Навчально-науковий гуманітарний інститут
Кафедра психології, філософії та суспільних наук**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор навчально-наукового
гуманітарного інституту

Сергій ГУБАРЄВ

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОСОФСЬКОГО ДИСКУРСУ»**

Третій (доктор філософії) рівень вищої освіти

Освітній рівень доктор філософії

Галузь знань 03 гуманітарні науки

Спеціальність 033 Філософія

Освітня програма Філософія

Тип дисципліни вибіркова

КИЇВ-2024

Розробник: Тимошенко Т. С., доцент кафедри філософії та історії навчально-наукового гуманітарного інституту Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського, кандидат філософських наук, доцент

Силабус схвалено на засіданні кафедри психології, філософії та суспільних наук
Протокол від 09 вересня 2024 року № 2

В.о. завідувача кафедри психології, філософії та суспільних наук _____

О. ДРОБОТ

Погоджено:

Гарант освітньої програми _____ І. КУДРЯ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну	
Назва навчальної дисципліни, код в ОПП	АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОСОФСЬКОГО ДИСКУРСУ ВБ 4.
Статус навчальної дисципліни	Вибіркова
Рік навчання, семестр у якому викладається дисципліна	Рік навчання 2-й. Семестр 4-й
Обсяг навчальної дисципліни	4 кредити, 120 год., у т.ч.: лекцій – 16 год., семінарів – 16 год., самостійної роботи – 88 год.
Вид підсумкового (семестрового) контролю	Залік
Інформація про консультації	1 год./тиждень за графіком консультацій
Мова викладання	Українська
Прізвище, ім'я, по батькові викладача (науковий ступінь, вчене звання, посада)	Тимошенко Тарас Сергійович, кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії та історії
Контактна інформація викладача	tymoshenko.taras@tnu.edu.ua 096-765-95-35
Посилання на силабус на веб-сайті Університету	
2. Опис навчальної дисципліни	
Анотація дисципліни	Однією з тенденцій розвитку сучасного філософського дискурсу є особливий інтерес до тем, пов'язаних з вивченням життя людей в умовах постіндустріального суспільства і біотехнологічної революції. Сучасна епоха створює особливий тип міжособистісної взаємодії і продуктивної

	діяльності. Природний інтерес суспільства до мережування і пов'язаного з ним забезпечення ресурсами у світлі реалій ХХІ ст. цілком зрозумілий: це увага до сфери людського буття в інформаційному просторі, потреба в гуманізації цифрових відносин, подолання глобальних проблем, пошук нових цінностей.
Мета вивчення дисципліни	Аналіз актуальних філософських проблем ХХІ століття, розкриття специфіки філософських підходів до вирішення актуальних проблем сучасності.
Препозит	Логіка наукових досліджень Філософсько-світоглядні парадигми сучасності
Постпозит	
Формат проведення дисципліни	Лекції, семінари, бесіди і дискусії на семінарах, індивідуальні дослідження, перегляд і аналіз відеоматеріалів. Дистанційна форма: платформа Google Meet.

3. Перелік компетентностей, яких набувають здобувачі третього рівня освіти при вивченні навчальної дисципліни.

ЗК5. Здатність розв'язувати комплексні проблеми філософії на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

ЗК6. Здатність до розуміння сучасної наукової методології, здатність до застосування методів наукового пізнання; проведення науково-дослідної діяльності; розробка та впровадження дослідницьких проєктів, star-up; методологічно і технологічно грамотне здійснення наукового дослідження, інтерпретація його результатів; ефективно висвітлення і поширення знань, щодо наукових досліджень та інновацій.

ФК1. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у філософії та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з філософії та суміжних галузей.

ФК3. Здатність застосовувати методи філософського і міждисциплінарного дослідження, виявляти їх евристичні можливості та межі, використовувати релевантний дослідницький інструментарій.

ФК5. Здатність аналізувати, систематизувати та узагальнювати результати міждисциплінарних наукових досліджень у сфері філософії, оцінювати сучасний стан і тенденції розвитку філософії.

4. Програмні результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми.

РН1. Мати передові концептуальні та методологічні знання з філософії і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з філософії, отримання нових знань та здійснення інновацій.

РН3. Ефективно застосовувати у фаховій діяльності знання основних положень теоретичної і практичної філософії, історії світової та вітчизняної філософської думки, а також основних напрямів та провідних тенденцій у сучасній світовій філософії.

РН4. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, прикладних досліджень, наявні літературні дані; аналізувати досліджувану проблему з урахуванням широкого інтелектуального та соціокультурного контекстів.

РН6. Глибоко розуміти загальні принципи та методи філософських наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері філософії та у викладацькій практиці.

3. Структура навчальної дисципліни (тематичний план)

ДЕННА ФОРМА

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	Всього	у тому числі			
		л	п/ла б.	сем.	с. р.
1	2	3	4	5	6

Розділ 1. Проблематика актуального філософського дискурсу					
Інформаційне суспільство – суспільно-політична формація XXI століття	28	4		4	20
Сучасне суспільство – новий цивілізаційний рівень	24	2		2	20
Наука і техніка в сучасному суспільстві	22	2		2	18
Разом за розділом 1	74	8		8	58
Розділ 2. Спроби філософського вирішення проблем сучасного суспільства					
Екологія і захист довкілля в сучасному суспільстві	18	4		4	10
Питання війни і миру в сучасному суспільстві	14	2		2	10
Цінності сучасного суспільства	14	2		2	10
Разом за розділом 2	46	8		8	30
Іспит					
Усього годин	120	16		16	88

6. Індивідуальне завдання

Теми творчих робіт за розділами Розділ 1

1. Природна еволюція. Соціальні ролі. Віртуальна реальність. Діджиталізація.
2. Культура. НТР.
3. Техніка. Технології. Дизайн.
4. Природні ресурси. Альтернативні джерела. Трудові ресурси.
5. Освоєння середовища. Урбанізація. Глобалізація. Ядерна безпека.

6. Міграція. Національне питання. Населеність і стимулювання народжуваності.

Розділ 2

7. Продукування інформації. Канали зв'язку і масова комунікація. Якість передачі і збереження даних.
8. Природні цінності. Мода і стиль життя. Вищі потреби суспільства.
9. Локальні конфлікти. Превентивні заходи оборони. Практика стримування агресії. Інформаційний спротив. Гібридна війна. Глобальний конфлікт.
10. Переваги і недоліки традиційних цінностей. Етика відносин (мораль). Високе мистецтво. Самовдосконалення. Релігійність.

Орієнтований перелік питань для підсумкового контролю.

1. Цифрове суспільство XXI століття.
2. Еволюція людини в сучасному суспільстві.
3. Соціальні ролі в сучасному суспільстві.
4. Віртуальна реальність.
5. Діджиталізація.
6. Новий цивілізаційний рівень.
7. Культура сучасного суспільства.
8. Біотехнологічна революція.
9. Науково-технічна революція.
10. Освіта і наука в сучасному суспільстві.
11. Техніка в сучасному суспільстві.
12. Технології в сучасному суспільстві.
13. Дизайн в сучасному суспільстві.
14. Ергономіка в сучасному суспільстві.

15. Забезпечення ресурсами в інформаційному суспільстві.
16. Обмежені природні ресурси.
17. Альтернативні джерела енергії.
18. Відновлювані джерела енергії.
19. Трудові ресурси в сучасному суспільстві.
20. Проблеми екології в сучасному суспільстві.
21. ЕКО-спільноти.
22. Захист довкілля в сучасному суспільстві.
23. Освоєння середовища в сучасному суспільстві.
24. Урбанізація в сучасному суспільстві.
25. Глобалізація в сучасному суспільстві.
26. Ядерна безпека в сучасному суспільстві.
27. Космічні програми в сучасному суспільстві.
28. Демографічне питання в інформаційному суспільстві.
29. Міграція в сучасному суспільстві.
30. Еміграція в сучасному суспільстві.
31. Біженці і переміщені особи в сучасному суспільстві.
32. Аполітизм і політичний радикалізм в сучасному суспільстві.
33. Космополітизм в сучасному суспільстві.
34. Національне питання в сучасному суспільстві.
35. Населеність і стимулювання народжуваності в сучасному суспільстві.
36. Поширення і захист інформації в інформаційному суспільстві.
37. Продукування інформації в сучасному суспільстві.
38. Канали зв'язку і масова комунікація в сучасному суспільстві.

39. Якість передачі і збереження даних в сучасному суспільстві.
40. Цінності інформаційного суспільства.
41. Природні цінності.
42. Мода і стиль життя в сучасному суспільстві.
43. Вищі потреби в сучасному суспільстві.
44. Питання війни і миру в інформаційному суспільстві.
45. Локальні конфлікти в сучасному суспільстві.
46. Превентивні заходи оборони в сучасному суспільстві.
47. Практика стримування агресії в сучасному суспільстві.
48. Миротворчі заходи в сучасному суспільстві.
49. Гуманітарна допомога в сучасному суспільстві.
50. Інформаційний спротив в сучасному суспільстві.
51. Гібридна війна в сучасному суспільстві.
52. Глобальний конфлікт в сучасному суспільстві.
53. Культура і духовний розвиток в інформаційному суспільстві.
54. Переваги і недоліки традиційних цінностей.
55. Етика відносин (мораль) в сучасному суспільстві.
56. Високе мистецтво в сучасному суспільстві.
57. Самовдосконалення в сучасному суспільстві.
58. Релігійність в сучасному суспільстві.
59. Альтруїзм в сучасному суспільстві.
60. Волонтерство в сучасному суспільстві.

7. Технічне та програмне забезпечення (обладнання)

Технічне забезпечення дає можливість приєднання кожного здобувача до навчальної платформи Google Classroom, де розміщуються

навчальні матеріали, здійснюється оцінювання навчальних досягнень. Режим дистанційного навчання дає можливість приєднання кожного здобувача вищої освіти до програми Meet (для занять у режимі відеоконференцій). Програмне забезпечення – стандартне для освітньої сфери.

8. Політика курсу

Якщо аспірант пропустив заняття з поважної причини, йому треба мати мінімальну кількість балів для допуску до екзамену – 30 балів. Отримати їх можна, підготувавши три доповіді за темами семінарських занять, два індивідуальних завдання та інші види робіт за власним вибором. Методи контролю виконаних завдань: співбесіда та захист індивідуального науково-дослідного завдання. Відпрацювання пропущених семінарів передбачає письмову підготовку за планом семінарського заняття та співбесіду з викладачем.

9. Методи навчання

Лекція – інформативно-доказовий виклад навчального матеріалу.

Метод лекції передбачає ознайомлення аспірантів з її планом, що допомагає стежити за послідовністю викладу матеріалу. Важливо навчити аспірантів конспектувати зміст лекції, виділяючи в ній головне. Це розвиває пам'ять, сприйняття, волю, вміння слухати, увагу, культуру мови. При проведенні лекційних занять методи готових знань (коли аспіранти пасивно сприймають подану викладачем інформацію, запам'ятовують, а в разі необхідності відтворюють її) поєднуються з дослідницьким методом (який передбачає активну самостійну роботу аспірантів при засвоєнні знань: аналіз явищ, формулювання проблеми, висунення і перевірка гіпотез, самостійне формулювання висновків). На початковому етапі вивчення нової інформації на лекціях переважає пояснювально-ілюстративний (інформаційно-рецептивний) метод, при якому викладач організовує сприймання та усвідомлення аспірантами інформації, і ті, хто навчається, здійснюють сприймання, осмислення і запам'ятовування її. Коли викладач відчуває готовність аспірантів до інших методів навчально-пізнавальної діяльності, використовуються такі методи:

– репродуктивний: викладач дає завдання, у процесі виконання якого аспіранти здобувають уміння застосовувати знання за зразком;

– проблемного виконання: викладач формулює проблему і вирішує її, аспіранти стежать за ходом творчого пошуку (аспірантам подається своєрідний еталон творчого мислення);

– частково-пошуковий (евристичний): викладач формулює проблему, поетапне вирішення якої здійснюють аспіранти під його керівництвом (при цьому відбувається поєднання репродуктивної та творчої діяльності аспірантів);

– дослідницький: викладач ставить перед аспірантами проблему, і вони вирішують її самостійно, висуваючи ідеї, перевіряючи їх, підбираючи для цього необхідні джерела інформації.

У викладанні лекційного матеріалу переважає пояснювальний метод, при якому викладач не тільки повідомляє певні факти, але й пояснює їх, домагаючись осмислення, засвоєння аспірантами.

При наявності наочного матеріалу за темою лекції (відеофільми, презентації тощо) використовується інструктивно-практичний метод викладання, при якому викладач інструктує тих, хто навчається, не тільки словесними, але й наочними або практичними засобами.

Для виконання індивідуального завдання використовується спонукальний метод навчання, коли викладач разом із аспірантами формулюють проблемні питання і завдання, організовуючи самостійну діяльність тих, хто навчається. Аспіранти при цьому, у свою чергу, самостійно здобувають і засвоюють нові знання.

10. Система оцінювання та вимоги

Система вимог дотримання принципів академічної доброчесності, етики, дедлайну, відвідування занять, відпрацювань пропущених занять:

- вивчення дисципліни передбачає роботу в колективі відкритим до конструктивної критики.

- Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин навчання може відбуватись в дистанційному режимі за погодженням із викладачем дисципліни.

- самостійна робота включає в себе теоретичне вивчення питань, що стосуються тем лекційних занять, які не ввійшли в теоретичний курс, або ж були розглянуті коротко, їх поглиблене опрацювання за рекомендованою літературою, а також виконання завдань з метою закріплення теоретичного матеріалу.

- під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності: при використанні інтернет-ресурсів та інших джерел інформації здобувач повинен вказати джерело, використане під час виконання завдання.

Оцінювання виконання індивідуальних завдань

Індивідуальна робота (доповідь, творча робота) має бути виконана студентом особисто на основі вивчення наукової літератури та/або філософських і культурологічних джерел. Текст індивідуальної роботи має бути забезпечений посиланнями на матеріали наукових публікацій чи документи з посиланнями на джерела. Дотримання всіх вимог дозволяє оцінити роботу до 10-20 балів. Невиконання умов підготовки роботи, відсутність посилань, але наявність певної самостійної роботи дає

орієнтовно до 10 балів. Відсутність власної роботи, переписування чужих текстів – 0 балів.

Критерії оцінювання

«Відмінно», якщо здобувач твердо засвоїв програмний матеріал, продемонстрував глибоке та всебічне знання філософсько-наукових джерел, вміння послідовно, логічно та аргументовано викладати матеріал, розуміти філософські поняття, категорії; аналізувати події і явища, вміє робити порівняльну характеристику різних думок, філософських, культурологічних концепцій; відстоювати власні погляди на ту чи іншу проблему, робити правильні й достатньо аргументовані висновки й узагальнення, правильно відповідає на додаткові запитання;

«Добре», якщо здобувач засвоїв програмний матеріал, вивчив основні джерела, вміє послідовно та логічно викладати матеріал, робить в основному правильні та аргументовані висновки й узагальнення, але разом з тим допускає окремі неточності, що свідчать про недостатньо глибоке засвоєння матеріалу;

«Задовільно», якщо в засвоєнні здобувачем програмного матеріалу виявленні суттєві прогалини, у відповідях на питання допущені помилки, неправильні формулювання, які ґрунтуються на недостатньому знанні культурологічних явищ, матеріал викладено недостатньо послідовно, логічно та аргументовано, відповіді на додаткові запитання невпевнені й неточні;

«Незадовільно», якщо здобувач не знає значної частини програмного матеріалу, основного змісту джерел, відповідає на питання не послідовно, нелогічно, без належної аргументації, припускається суттєвих помилок у висновках, при викладі явищ, фактів і подій, не дає відповідей на додаткові запитання.

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
80-89	добре	B	вище середнього рівня
75-79		C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65		E	виконання відповідає

			мінімальним критеріям
30-59	незадовільно	FX	необхідне перескладання
0-29		F	необхідне повторне вивчення курсу

7. Рекомендована література

Основна

1. Багнюк А.Л. Філософія. Тернопіль: Астон, 2005.
2. Вілков В.Ю, Салтовський О.І. Людина і світ. Київ: Кондор, 2001.
3. Грیشнова О.А. Економіка праці та соціально-трудові відносини. Київ: Знання, 2007.
4. Дворецька Г.В. Соціологія праці. Київ: КНЕУ, 2001.
5. Дойчик М.В. Філософія історії: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2010.

Допоміжна

6. Ільєнков Е.В. Про ідоли та ідеали. Київ: Час-Крок, 2006.
7. Злобіна О., Тихонович В. Суспільна криза і життєві стратегії особистості Київ: Стилос, 2001.
8. Мельник Л.Г. Економіка розвитку. Суми: Університетська книга, 2006.
9. Подольська Є.А. Філософія. Київ: ЦНЛ, 2006.
- 10.Сморж Л.О. Естетика. Київ: Кондор, 2005.
- 11.Тоффлер Е. Третя хвиля. Київ, 2000.
12. Філософський енциклопедичний словник. Київ: Абрис, 2002.

Електронні інформаційні ресурси

- <http://www.nbuv.gov.ua/> Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
- <http://www.library.univ.kiev.ua/> Наукова бібліотека ім. М.Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка
- <http://www.filosof.com.ua/> Інститут філософії імені Г.С.Сковороди НАН України
- <http://plato.stanford.edu/> Філософська енциклопедія Станфордського університету. (Англійською мовою)